

Το πολιτιστικό πρόγραμμα ***Στα ορεινά μονοπάτια των ιπποτών : φράγκικα κάστρα στην Καρύταινα και τον Μυστρά*** είναι παρακολούθημα της αντίληψης που

έχουμε αναφορικά με την πραγματοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μαζί με τον συνάδελφο Γιώργο Δημητριάδη έχουμε καταλήξει σε μία συναντίληψη για την θετική ενέργεια που δίνουν στην σχολική ζωή καινοτόμες ιδέες που συναρτούν την οικολογία και την αγάπη για την φύση με την ιστορία και την άσκηση. Στο φετινό μας πρόγραμμα οι μαθητές και οι μαθήτριες ασχολήθηκαν με την

περίοδο της φράγκικης κατάκτησης της Πελοποννήσου στα πλαίσια της Φραγκοκρατίας μετά την πρώτη άλωση της πόλης στα 1204. Ανέβηκαν στα κάστρα της Καρύταινας και του Μυστρά, περπάτησαν στο φαράγγι του Λούσιου και του Παρορίου. Η βιωματική μάθηση ήταν εδώ...

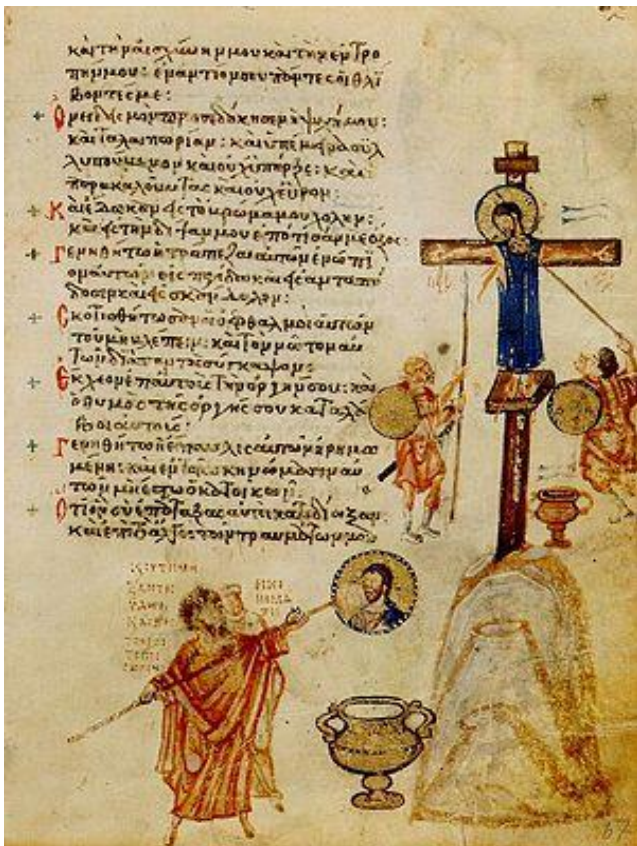

Στα ορεινά μονοπάτια των Βυζαντινών

Ομάδα :Βυζαντινή ιστορία

Στα πλαίσια της Εικονομαχίας έχουμε την εξέγερση των κατοίκων της περιοχής που σήμερα ονομάζουμε Ελλάδα. Πόσο επηρέασε αυτή η εξέγερση Την πολιτική της μακεδονικής Δυναστείας στην Ελλάδα; Πώς εντάσσεται η ίδρυση μοναστηριών σε αυτήν τη προσπάθεια;

1. Αντίδραση Ελλαδικού Θέματος

Σοβαρότερη ήταν η αντίδραση που προκλήθηκε στον ελλαδικό χώρο, εξαιτίας της εικονοκλαστικής συμπεριφοράς του αυτοκράτορα. Ο τουρμαρχης του θέματος των Ελλαδικών Αγαλλιανός με το στόλο του Ελλαδικού θέματος καθώς και των Κυκλάδων εξεστράτευσε εναντίον της Κωνσταντινούπολης. Εκδηλώθηκε έτσι εξ αρχής η εικονόφιλη διάθεση των ευρωπαϊκών επαρχιών της αυτοκρατορίας, που διήρκεσε καθ' όλη τη διάρκεια της Εικονομαχίας. Στις 18 Απριλίου 727 μ.Χ. τα ελλαδικά πλοία κατέπλευσαν μπροστά στη Βασιλεύουσα, όπου όμως η χρήση του υγρού πυρός έδωσε την άνετη νίκη στον αυτοκράτορα. Κάηκαν πολλά ελλαδικά και κυκλαδικά σκάφη και πολλοί άνδρες τους πνίγηκαν. Ο «Αγαλλιανός ένοπλος έαυτόν επόντωσεν»^[7] (ο Αγαλλιανός μαζί με τα όπλα του έπεσε στη θάλασσα και πνίγηκε). Ο αυτοκράτορας πέτυχε βέβαια να καταστείλει γρήγορα την επανάσταση, όμως η εξέγερση μιας ολόκληρης επαρχίας ήταν μια πρώτη

σοβαρή προειδοποίηση.

2. Στη διάρκεια της σύντομης βασιλείας του **Ρωμανού Β'** (956-963), ο ικανός και δραστήριος στρατηγός του **Νικηφόρος Φωκάς** κατέλαβε την Κρήτη, το 960, μετά από οκτάμηνη πολιορκία, καταστρέφοντας έτσι τη φωλιά των Αράβων πειρατών που είχαν τρομοκρατήσει τον πληθυσμό των νησιών και των ακτών του Αιγαίου Πελάγους. Επειδή πολλοί κάτοικοι του νησιού είχαν δεχθεί τον Μουσουλμανισμό, στάλθηκε ο **Νίκων ο Μετανοείτε**. Έμεινε εκεί 5 χρόνια, κήρυξε, έκτισε εκκλησίες, μόρφωσε τους ιερείς και στερέωσε την Ορθόδοξη πίστη. Αποκτώντας και πάλι την Κρήτη, μετά από 136 χρόνια σκλαβιάς, η αυτοκρατορία επανέκτησε ένα σπουδαίο στρατηγικό κι εμπορικό σημείο της Μεσογείου. Ο Νικηφόρος Φωκάς πέτυχε επίσης στον πόλεμό του στην Ανατολή με τον Saif-ad-Daulah. Μετά από μια δύσκολη πολιορκία κατόρθωσε να καταλάβει προσωρινά το Χαλέπι, την πρωτεύουσα των Χαμσανιδών.

3. Αναδιοργάνωση της Πελοποννήσου (806)

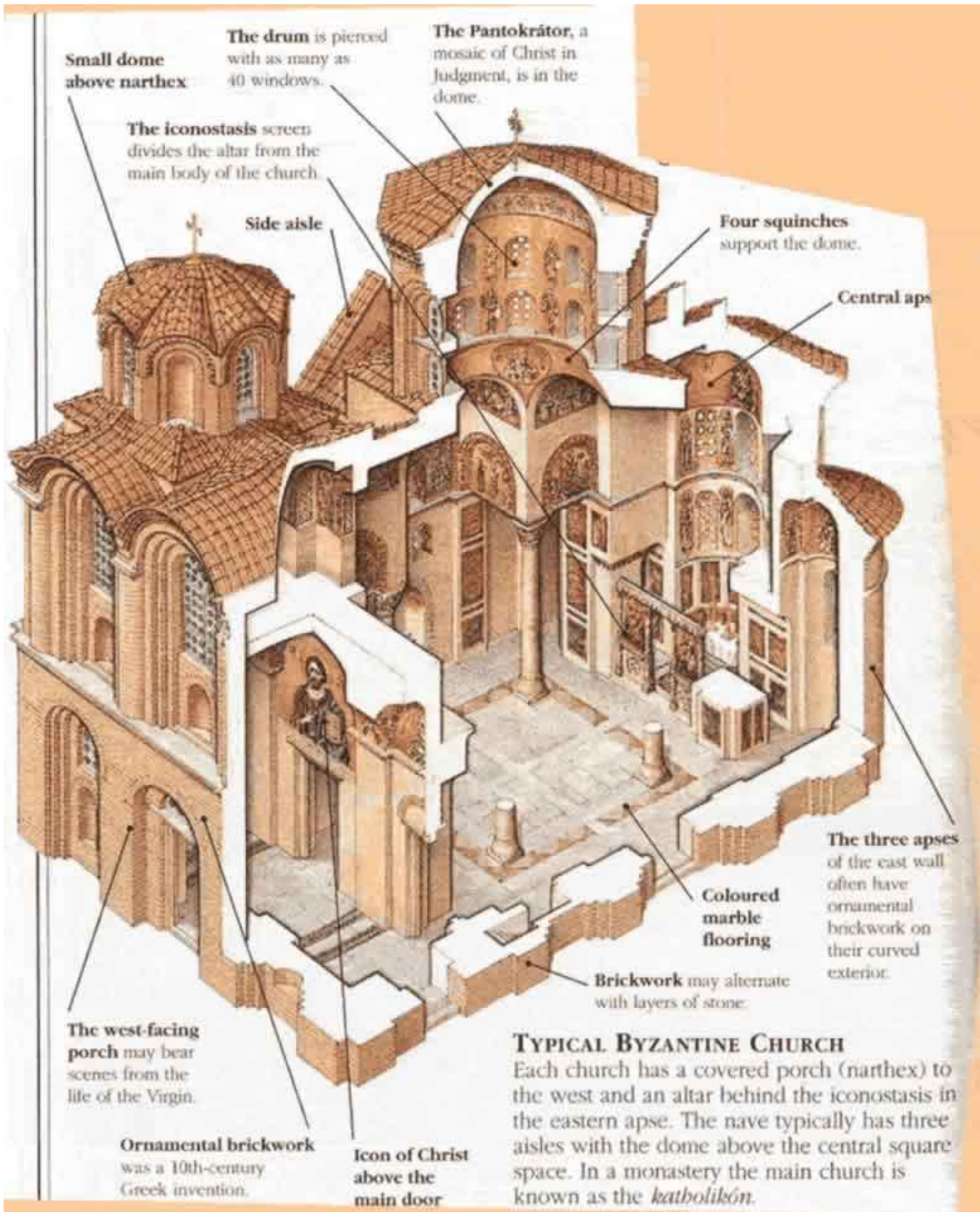
Επειδή δὴ μόνο το ανατολικό μέρος της Πελοποννήσου από την Κόρινθο ως τον Μαλέα λόγω της τραχιάς και δύσβατης διαμόρφωσής του ήταν ελεύθερο από το έθνος των Σκλαβήνων, ο αυτοκράτορας των Ρωμαίων έστειλε εκεί

έναν στρατηγό Πελοποννήσου. Ένας (στρατηγός) που καταγόταν από τη Μικρή Αρμενία και τη γενιά των Σκληρών συγκρούστηκε με τους Σκλαβήνους, τους υπέταξε με τα όπλα και τους εκμηδένισε, και επέτρεψε στους παλιούς κατοίκους να ανακτήσουν τις κατοικίες τους.

Όταν το έμαθε ο Νικηφόρος [Α', 802-811], [...] φρόντισε να ανανεώσει τις πόλεις, **να ανοικοδομήσει τους γκρεμισμένους ναούς και να εκχριστιανίσει τους βαρβάρους**. Γι' αυτό, αφού έμαθε το μέρος όπου κατοικούσαν οι απόγονοι των φυγάδων Πατρινών, αποκατέστησε με διαταγή του τους κατοίκους στις παλιές πατρίδες τους μαζί με τον επίσκοπο τους Αθανάσιο, και ανύψωσε την Πάτρα σε μητρόπολη, ενώ πριν κατείχε τάξη αρχιεπισκοπής.

Χρονικόν της Μονεμβασίας, έκδ. I. Duicev (=Testi, 12), Παλέρμο 1976, 16-20.

Ομάδα 2 : Μονή Φιλοσόφου

Η μονή Φιλοσόφου συνδέεται με το κυρίαρχο αρχιτεκτονικό ρυθμό των Βυζαντινών. Τον εγγεγραμμένο σταυροειδή σύνθετο τετρακίονιο. Μελέτησε τη δομή του, τα κύρια σημεία του και εντόπισέ τα στο καθολικό της Μονής Φιλοσόφου.

1. Η Μονή Φιλοσόφου βρίσκεται στην χαράδρα του ποταμού Λούσιου, νότια της Δημητσάνας. Είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Είναι χτισμένη στη δυτική πλευρά του φαραγγιού του Λούσιου, νότιοδυτικά της Δημητσάνας και μιάμιση ώρα με τα πόδια από αυτή (86 χλμ. από Τρίπολη). Αποτελείται από δύο μοναστηριακά συγκροτήματα, από την παλαιά και από την νέα Μονή, οι οποίες βρίσκονται σε μικρή απόσταση μεταξύ τους.

Η παλαιά Μονή Φιλοσόφου είναι η πιο ιστορική και παλαιά μονή της Αρκαδίας (10ος αιώνας)

και από τα παλαιότερα βυζαντινά μνημεία της Ελλάδας. Σύμφωνα με την παράδοση, ιδρύθηκε το 963 από τον Ιωάννη Λαμπαρδόπουλο, τον επονομαζόμενο "φιλόσοφο", γραμματέα του αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά. Από την επωνυμία αυτή του ιδρυτού πήρε η Μονή το όνομά της.

Η παλαιά Μονή βρίσκεται μέσα σε άγρια και μεγαλοπρεπή χαράδρα και 200 μέτρα πάνω από την κοίτη του ποταμού Λούσιου, στο κοίλωμα ενός ψηλού και απότομου βράχου. Εκτείνεται σε

μία στενή και επιμήκη κοιλότητα. Σώζεται ακέραια και αποτελεί θαυμαστό δείγμα βυζαντινής αρχιτεκτονικής του 10ου αιώνα με αξιόλογες τοιχογραφίες. Έχει απλή λιθοδομή και στην εξωτερική της εμφάνιση δημιουργεί την εντύπωση ενός στερεού αρχιτεκτονικού χτίσματος χωρίς ιδιαίτερη χάρη. Στη θέση αυτή σώζονται σήμερα ο βυζαντινός ναός (Καθολικό), πραγματικό αριστούργημα αρχιτεκτονικής. **Είναι ναός εγγεγραμμένος τετράστηλος σταυροειδής με οκτάπλευρο τρούλο.** Ο ναός εκοσμείτο από τοιχογραφίες εξαιρετικής τέχνης, από τις οποίες σήμερα σώζονται μόνον σπαράγματα. Σώζονται επίσης ερείπια κελλιών και άλλων κτισμάτων, το εξωτερικό προστατευτικό τείχος - κτισμένο μετά την Άλωση - ερείπια δύο πυργίσκων πάνω από τη μονή στο βράχο, αγωγός νερού που τροφοδοτούσε τη Μονή με νερό από πηγή, και μια στέρνα.

Η μονή είναι γνωστή σαν "*Κρυφό Σχολειό*", γιατί σύμφωνα με την παράδοση λειτουργούσε εκεί στα χρόνια της Τουρκοκρατίας σχολείο που αργότερα εξελίχθηκε - στη Νέα Μονή - σε σημαντική ιερατική σχολή. Η Μονή γνώρισε μεγάλη άνθηση τον 17ο αι. οπότε και κτίστηκε η Νέα Μονή, χωρίς όμως να εγκαταλειφθεί η παλαιά.

Η νέα Μονή Φιλοσόφου ιδρύθηκε τον 17ο αιώνα (1691) σε απόσταση τετρακοσίων περίπου μέτρων από την παλαιά Μονή και σε ομαλότερη θέση. Η παλαιά μονή δεν εγκαταλείφθηκε. Εκτός από τον Καθολικό, κτίστηκαν και αρκετά κελλιά. Το καθολικό της κτίστηκε το 1661 με πρωτοβουλία των πατέρων της παλαιάς Μονής από Βορειοηπειρώτες μαστόρους, με πρωτομάστορα τον Γιώργο Αρβανίτη. Είναι μικρό και τετράγωνο κομψό οικοδόμημα με οκτάπλευρο τρούλο και τέσσερα μονόλοβα παράθυρα. Εσωτερικά ο τρούλος στηρίζεται σε τέσσερις καμάρες που ακουμπούν σε κολόνες. Το εσωτερικό της είναι ζωγραφισμένο με τοιχογραφίες, οι οποίες αποτελούν ένα σημαντικό ζωγραφικό σύνολο. Το τέμπλο είναι ξυλόγλυπτο με εξαιρετική διακόσμηση και φέρει εικόνες κρητικής τεχνοτροπίας που αποδίδονται στο ζωγράφο Βίκτωρα (1663). Ο ναός αγιογραφήθηκε το 1693 με δαπάνη του "Μαυραηδή-πασά Φαρμάκη " από τη Στεμνίτσα, ο οποίος είχε εξισλαμισθεί, αλλά επανήλθε στο Χριστιανισμό επί Ενετοκρατίας. Απεικόνιση του χορηγού υπάρχει στη δυτική πλευρά του ναού (υπό τη μορφή τυπικού Ανατολίτη με βλοσυρό ύφος, πολυτελές ένδυμα και κομπολόι) δίπλα στην αγία Ελένη. Μεταξύ των αγιογραφιών ξεχωρίζουν οι εξαιρετικής τέχνης βυζαντινές μορφές των αγίων Πέτρου και Παύλου, όπως και μορφές διαφόρων αγίων. Την εξωτερική τοιχοποιία του ναού κοσμούν οδοντοτές ταινίες, εντοιχισμένα ανάγλυφα και πήλινα πιάτα από τη Μ. Ασία. Πάνω από την είσοδο υπάρχει ωραίο καμπαναριό από πωρόλιθο. Στο προαύλιο βρίσκονται σε διαφορετικά επίπεδα το κτίριο των κελλιών, το οστεοφυλάκιο και μια βρύση.

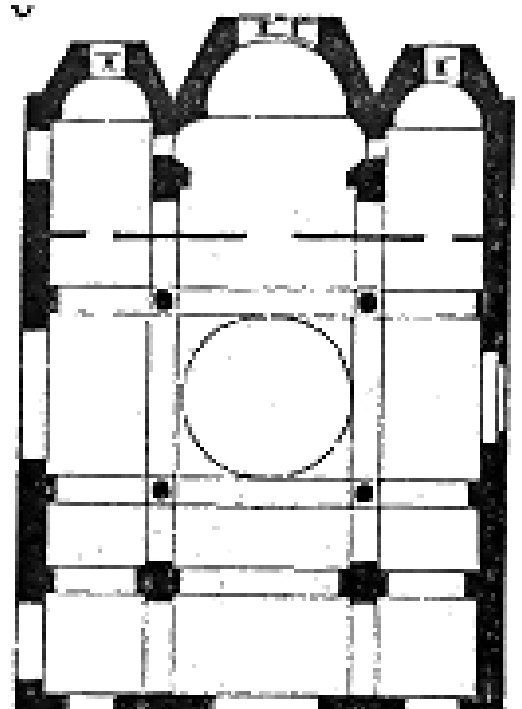
Από τα μέσα του 17ου λειτουργούσε στη Νέα Μονή η "Σχολή της Δημητσάνας", σχολή Γορτυνίων κληρικών, από τις πλέον σημαντικές ιερατικές σχολές στην Τουρκοκρατία. Ανέδειξε πλήθος δασκάλων, ιερέων, ιεροκηρύκων, μοναχών, ανωτέρων κληρικών, καθώς και ηγετικές μορφές της Εκκλησίας. Προσέφερε τέσσερις πατριάρχες Ιεροσολύμων, δύο Οικομενικούς Πατριάρχες, πολλούς ανώτατους εκκλησιαστικούς άνδρες (Γρηγόριος ο Ε΄, Παλαιών Πατρών Γερμανός), συνολικά 80 μητροπολίτες και επτά πατριάρχες. Η Μονή υπήρξε κέντρο πνευματικής αντίστασης στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Το 1764 η σχολή διαλύθηκε και μεταφέρθηκε στη Δημητσάνα που πήρε τη σκυτάλη της πνευματικής της δραστηριότητας. Η Μονή συνέχισε να λειτουργεί μέχρι το 1834, οπότε και διαλύθηκε με απόφαση της Βαυαρικής Αντιβασιλείας.

Από τη Νέα Μονή σήμερα σώζεται ο ωραίος ναός της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, ο οποίος διασώζει πολλές αγιογραφίες του 17^{ου} αιώνα, εξαιρετικής τέχνης, καθώς και ο ξενώνας, ο οποίος είχε υποστεί κατά καιρούς πολλές επισκευές. Ας σημειωθεί, ότι από το έτος 1992 η μονή άρχισε να ανακαινίζεται ριζικά, με την επίβλεψη του Υπουργείου Πολιτισμού. Σήμερα η νέα Μονή, σε μεγάλο βαθμό ανακαινισμένη, λειτουργεί μαζί με την παλαιά μονή σαν μετόχι της Μονής Τιμίου Προδρόμου.

2. Την τοποθεσία αυτή διάλεξε για να μονάσει στα τελευταία της ζωής του και ο εκ Δημητσάνης Πρωτοσηκρήτης, δηλ. Πρωθυπουργός του αυτοκράτορα Νικηφόρου Φωκά, Ιωάννης Λαμπαρδόπουλος, περί τα μέσα του 10ου αιώνα (964 μ.Χ.) Ο λόγιος αυτός άνδρας, που απεκαλείτο για την εξαιρετική μόρφωσή του Φιλόσοφος, μιμούμενος το παράδειγμα και άλλων αρχόντων του βυζαντίου, απεφάσισε να μονάσει μετά την παράιτηση από το αξίωμά του. Έτσι ίδρυσε γι' αυτό το σκοπό μονή στην ιδιαίτερη πατρίδα του και την κατωχύρωσε με πατριαρχικό σιγίλιον, για να είναι ελεύθερη από τους τοπικούς επισκόπους (σταυροπηγιακή). Το σιγίλιον αυτό σώζεται στη

βιβλιοθήκη της Δημητσάνας. Ακριβές αντίγραφο επικυρωμένον από τον Πατριάρχη Κύριλλον το 1624.

3. Ο εγγεγραμμένος σταυροειδής με τρούλο είναι ο αντιπροσωπευτικός βυζαντινός ρυθμός. Κύριο χαρακτηριστικό στοιχείο αυτού του ρυθμού είναι ο σχηματισμός σταυρού εσωτερικά και εξωτερικά στο σχεδόν τετράγωνο κτίσμα, με τον έναν ή τους πέντε τρούλους. Η δημιουργία κογχών στη βόρεια και νότια πλευρά όχι μόνο αυξάνουν τον εσωτερικό χώρο, αλλά χαρίζουν παράλληλα ομορφιά και χάρη. Υπάρχουν πάμπολλα δείγματα αυτού του ρυθμού, όπως η Γοργοεπίκοος (άγιος Ελευθέριος), άγιοι Θεόδωροι, η εκκλησία Καπνικαρέα, η Καισαριανή στην Αθήνα, η Παναγία των Χαλκαίων στη Θεσσαλονίκη, οι εκκλησίες του Μυστρά, κ.α.

4. Η **Μονή Καισαριανής** βρίσκεται στη δυτική πλευρά του Υμηττού. Στις πηγές αναφέρεται ακόμα ως Κυριανή ή Σάνκτα Συργιανή. Το πρώτο χριστιανικό κέντρο είχε ιδρυθεί νοτιοδυτικότερα, στο λόφο του «Κοιμητηρίου των Πατέρων» ή Φραγκομονάστηρο, όπου σώζονται ερείπια παλαιοχριστιανικής βασιλικής και ναού μεταβατικού τύπου 10ου αι. Την περίοδο της φραγκοκρατίας κτίστηκε εκεί ο ναός του Αγ. Μάρκου ή Φραγκομονάστηρο και το 17ο αι. ο ναός των Ταξιαρχών. Η μονή Καισαριανής υπήρξε, για πολλά χρόνια, οικονομικά εύρωστη και διέθετε αξιόλογη βιβλιοθήκη. Το 1833 διαλύθηκε με διάταγμα της Αντιβασιλείας του Όθωνα.

Το μοναστηριακό συγκρότημα περιβάλεται από υψηλό περίβολο, με δύο πύλες, ανατολικά και δυτικά. Έξω από την ανατολική πύλη υπάρχει η πηγή του Κριού ή Κοτς Μπασί, ονομασία που

οφείλεται στην αρχαϊκή υδρορροή, που αποδίδει κεφάλι κριού.

Από τη βυζαντινή περίοδο διατηρούνται το καθολικό, δηλαδή ο κυρίως ναός, και ο λουτρόνας που ανάγονται στα τέλη του 11ου-αρχές 12ου αι.

Το καθολικό, αφιερωμένο στα

Εισόδια της Θεοτόκου, ανήκει στον αρχιτεκτονικό τύπο του **σταυροειδούς, εγγεγραμμένου ναού και φέρει τοιχογραφίες του 18ου αι.** Ο νάρθηκας αποτελεί προσθήκη του 17ου αι. και οι σύγχρονες του τοιχογραφίες είναι έργο του πελοποννήσιου ζωγράφου Ιωάννη Ύπατου. Την ίδια εποχή προστέθηκε, στα νότια, το παρεκκλήσι του Αγίου Αντωνίου.

Ομάδα 3 : Μονή Ιωάννου Προδρόμου

Η μονή Προδρόμου συνδέεται με τον παλαιοχριστιανικό αρχιτεκτονικό ρυθμό των Βυζαντινών. Τη βασιλική θολωτή, καμαρωτή ή ξυλόστεγη. Μελέτησε τη δομή της, τα κύρια σημεία του και εντόπισέ τα στο καθολικό της Μονής Προδρόμου.

1. Πάνω από την αριστερή όχθη του ποταμού Λούσιου, στη βάση ενός ψηλού και άγριου βράχου και σχεδόν απέναντι από τη Μονή Φιλοσόφου, δεσπόζει το ιστορικό μοναστήρι του Τιμίου Προδρόμου. Χτίστηκε το 16ο αιώνα και είναι σήμερα από τις μεγαλύτερες και ιστορικότερες μονές της Πελοποννήσου. Είναι ανδρική μονή και έχει τους περισσότερους μοναχούς σε σχέση με τις άλλες

μονές της Αρκαδίας. Κατά την παράδοση, η ίδρυσή της ανάγεται στα μέσα του 12^{ου} αιώνα (1167).

Το Καθολικό της είναι κτισμένο στην κοιλότητα του βράχου, έχει σχήμα θολωτής Βασιλικής και εξωτερικά φέρει αγιογραφίες. Παλαιότερα πρέπει στο σημείο αυτό να υπήρχε ασκητήριο. Οι τοιχογραφίες του, παρά τις φθορές, είναι αξιόλογες και σύμφωνα με τον Φώτη Κόντογλου ανάγονται στον 16ο αιώνα και ανήκουν στην

κρητική σχολή. Μάλιστα θεωρούνται ότι ανήκουν στο Θεοφάνη τον Κρητικό και το Μόσχο. Η Μονή διαθέτει αξιόλογη βιβλιοθήκη με σημαντικά θεολογικά και φιλοσοφικά βιβλία. Στο Ηγουμενείο και στο Αρχονταρίκι υπάρχουν παλιές φωτογραφίες, εκκλησιαστικά πρόσωπα και γράμματα του Κολοκοτρώνη.

Λίγο πιο έξω από την Μονή σε ένα μικρό ύψωμα είναι κτισμένος το εκκλησάκι του θαυματουργού Αγίου Αθανασίου του νέου, Επισκόπου Χριστιανουπόλεως, προστάτη της μονής, με μέρος των λειψάνων του. Πρόκειται για το πνευματικό καύχημα της Γορτυνίας. Η θέση του προσφέρει πανοραμική θέα στο φαράγγι και την Αρχαία Γόρτυνα. Επίσης στην περιοχή του μοναστηριού υπάρχει η μονόκλιτη βασιλική του Αγίου Ανδρέου και τα ασκηταριά του Ταξιαρχου Μιχαήλ, του Αγίου Γεωργίου, της Μεταμορφώσεως και του Αγίου Ελευθερίου.

Από την ίδρυσή της σχεδόν η Μονή υπαγόταν στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Στην περίοδο της τουρκοκρατίας γνώρισε μεγάλη ακμή και συνέβαλε σημαντικά στον αγώνα του 1821. Με βάση την οικονομική ευρωστία που απέκτησε λόγω των πολλών αφιερώσεων και δωρεών που δέχθηκε κατά τον 17^ο και 18^ο αιώνα, κατόρθωσε να επιτελέσει αξιόλογο φιλανθρωπικό έργο. Συγχρόνως ήταν ασφαλές καταφύγιο για τους κυνηγημένους Έλληνες μετά τις επιδρομές των Τούρκων. Σε αυτό μάλιστα κατέφυγαν το 1779 οι Στεμνιτισιώτες για να σωθούν έπειτα από επιδρομή των Τούρκων. Η διάτρητη από

τα βόλια πόρτα στην πύλη της μονής αποτελεί μαρτυρία από την πολιορκία της κατά το επεισόδια αυτό. Τελικά οι πολιορκημένοι διασώθηκαν και οι Τούρκοι αποχώρησαν.

Η συμμετοχή του μοναστηριού στην επανάσταση του 1821 ήταν πολυδιάστατη. Χρησίμευσε σαν καταφύγιο και ορμητήριο του Θ. Κολοκοτρώνη, του Πλαπούτα και άλλων οπλαρχηγών και σαν νοσοκομείο για τους τραυματίες. Για τις ανάγκες του Αγώνα επίσης προσέφερε πολύτιμα ιερά σκεύη. Συγχρόνως ήταν κέντρο ανεφοδιασμού των πολιορκητών της Τριπολιτσάς. Τέλος πολλοί μοναχοί της συμμετείχαν ενεργά στις μάχες. Παρ' όλη την μεγάλη του προσφορά, το μοναστήρι διαλύθηκε το 1834, με διάταγμα του Όθωνα. Τέσσερα χρόνια όμως αργότερα και μετά από ενέργειες των μοναχών και των κατοίκων της περιοχής τέθηκε πάλι σε λειτουργία (7.12.1838) με διάταγμα πάλι του Όθωνα.

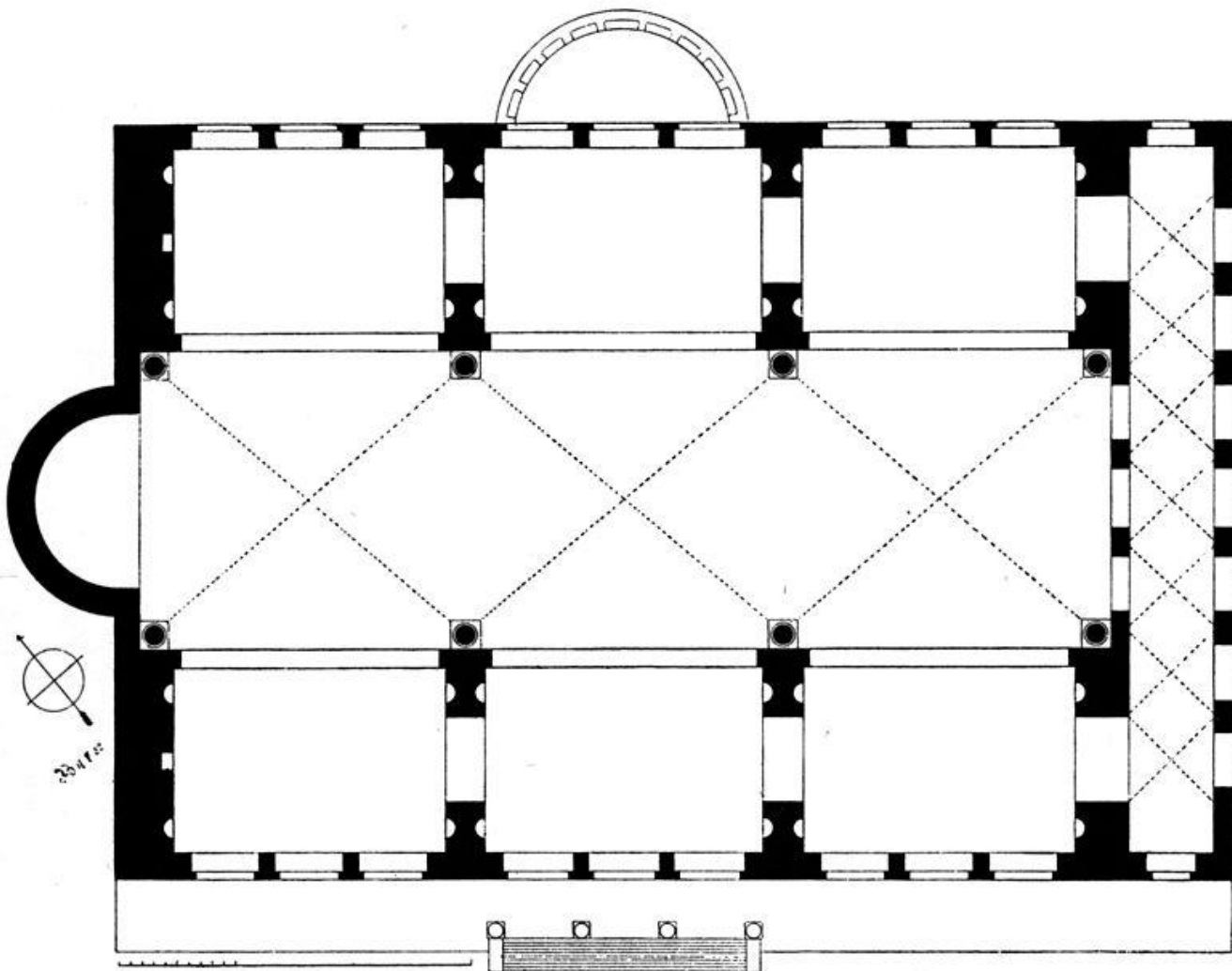
Σήμερα το μοναστήρι ακμάζει και έλκει πολλούς προσκυνητές. Η πρόσβαση σε αυτό μπορεί να γίνει από τη Στεμνίτσα, από τη Δημητσάνα μέσω Παλαιοχωρίου, από το Ελληνικό και από οδοιπορικές διαδρομές μέσα από το φαράγγι. Η μονή διαθέτει ξενώνες στους οποίους ο επισκέπτης μπορεί να διανυκτερεύσει. Απέχει 39 χλμ. από την Τρίπολη.

Από τη μονή κατεβαίνει στο Λούσιο μονοπάτι που διασχίζουν το φαράγγι. Η πιο κοντινή διαδρομή φτάνει στη Μονή Φιλοσόφου ανάμεσα από πλούσια βλάστηση. Κατεβαίνοντας στον ποταμό και σε ειδυλλιακή τοποθεσία, μικρό γεφύρι περνά στην απέναντι όχθη σε σημείο όπου η κοίτη στενεύει και τα νερά κυλούν ορμητικά σχηματίζοντας χοάνες. Μια άλλη μεγαλύτερη διαδρομή οδηγεί μέσα από συντηρημένα μονοπάτια στην Αρχαία Γόρτυνα. Η διαδρομή αυτή διαρκεί περίπου 3 ώρες.

2. Οι χριστιανικές βασιλικές, όπως αναφέρθηκε, ήταν επιμήκη κτίρια που διαιρούνταν εσωτερικά σε κλίτη ή μοίρες ή δρόμους (δρομικές βασιλικές). Τα κλίτη των βασιλικών ήταν τρία, πέντε, επτά, μέχρι και εννέα. Το μεσαίο κλίτος ήταν το πιο ευρύχωρο και το υψηλότερο. Οι κίονες οι οποίοι χώριζαν τα κλίτη μεταξύ τους, από ανατολάς προς δυσμάς, δεν είχαν συνήθως ραβδώσεις και κατέληγαν σε περίτεχνα κορινθιακά κιονόκρανα, ενώ τα κενά μεταξύ των κιονοκράνων ενώνονταν συνήθως με τόξα.

Πάνω από τα κλίτη σχηματίζονταν υπερώα, τα οποία χρησιμοποιούνταν ως γυναικωνίτες. Οι τοίχοι από το δάπεδο μέχρι το ύψος των τόξων καλύπτονταν από ορθομαρμαρώσεις λεπτών και

2. ROM: CONSTANTINSBASILICA.

πολύχρωμων μαρμάρων. Πάνω από αυτά υπήρχαν τα ψηφιδωτά. Τα δάπεδα επίσης στολίζονταν με θαυμάσια ψηφιδωτά. Στο υψηλότερο σημείο υπήρχε ο [φωταγωγός](#) με σειρά μονόλοβων, δύλοβων, τρίλοβων ή πολύλοβων παραθύρων. Το μεσαίο και υψηλότερο κλίτος καλύπτονταν από αμφίκλινη (σαμαρωτή) ξύλινη στέγη, ενώ τα πλάγια κλίτη δια μονορρίκτου (επικλινούς) στέγης.

Ιερό

Στο ανατολικό μέρος του μεσαίου κλίτους βρισκόταν το [ιερό Βήμα](#), το οποίο καταλάμβανε το ένα τρίτο του κυρίως ναού. Χωρίζονταν από αυτόν δια κιονίσκων και καλυπτηρίων πλακών. Στο κέντρο του ιερού βήματος βρισκόταν η αγία Τράπεζα και πάνω από αυτή κείτονταν το [κιβώριο](#), ένα θολωτό σκέπασμα, το οποίο στηρίζονταν σε τέσσερις κίονες. Πίσω από την αγία Τράπεζα βρισκόταν ο θρόνος του επισκόπου και εκατέρωθεν οι έδρες των πρεσβυτέρων (σύνθρονο). Από το ιερό βήμα υπήρχε πύλη, η οποία οδηγούσε προς την κρύπτη, όπου φυλάσσονταν τα λείψανα των μαρτύρων.

Κυρίως ναός

Ο κυρίως ναός ήταν ο χώρος των πιστών. Στο μέσον βρισκόταν ο [άμβωνας](#), από τον οποίον διαβάζονταν τα αναγνώσματα και γινόταν το θείο κήρυγμα. Ο δυτικός χώρος πριν τον κυρίως ναό ονομαζόταν [νάρθηκας](#), στον οποίο στέκονταν οι κατηχούμενοι, οι μετανοούντες και οι προσκλαίοντες. Ο νάρθηκας επικοινωνούσε με τον κυρίως ναό δια ευρύχωρων θυρών του μεσαίου κλίτους. Βόρεια του νάρθηκα υπήρχε το [Βαπτιστήριο](#), όπου υπήρχε σταυρωτή δεξαμενή για το βάπτισμα των ενηλίκων, και νότια υπήρχε το [Διακονικό](#).

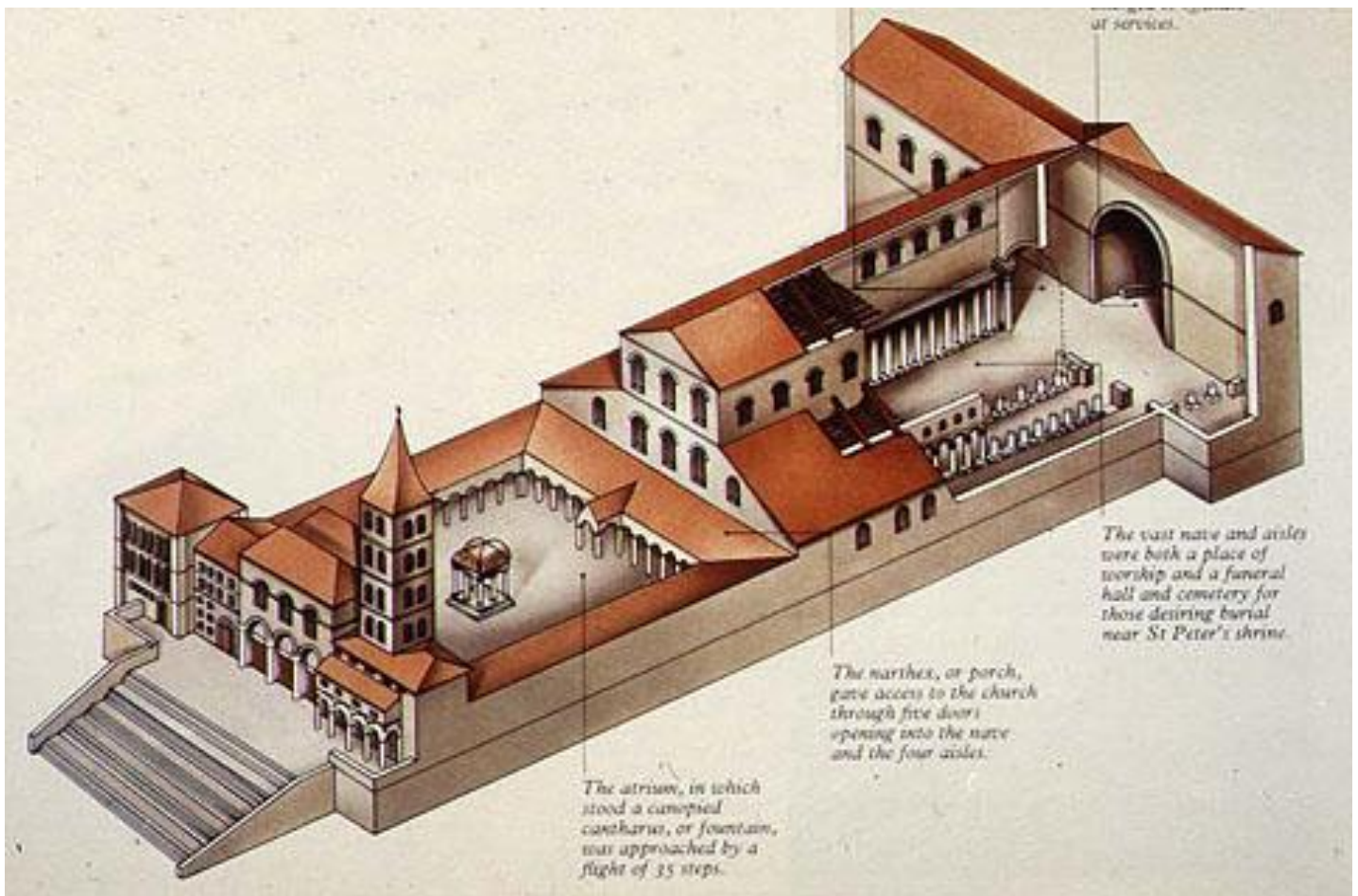

Τέλος στον εξωτερικό χώρο, πριν το νάρθηκα, υπήρχε το [αίθριο](#), στο οποίο γινόταν κάποιες υπαίθριες τελετές. Εκεί υπήρχε λουτήρας, η δεξαμενή με νερό, όπου καθαρίζονταν το ιερατείο και ο λαός.

Διακόσμηση

Η διακόσμηση των βασιλικών ήταν ανάλογη με την επιβλητικότητα και τη μεγαλοπρέπεια των κτιρίων αυτών. Τα πάμπολλα μνημεία που έχουν διασωθεί (Άγιος Δημήτριος Θεσσαλονίκης, Αχειροποίητος, Ραβέννα, Παλαιστίνη κλπ.) δίνουν σαφή εικόνα για την λαμπρότητα αυτών. Υπέροχος ήταν ο γλυπτικός διάκοσμος, όπως για παράδειγμα τα κιονόκρανα, τα θωράκια του τέμπλου, η αγία Τράπεζα, το κουβούκλιο, το σύνθρονο και το Βαπτιστήριο.

Η ζωγραφική, επειδή την εποχή αυτή είναι συμβολική, δεν έχει να μας δείξει αξιόλογα δείγματα. Αντίθετα, εντυπωσιακά είναι τα ψηφιδωτά των τοίχων και των δαπέδων. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι τα υπέροχα ψηφιδωτά της Ραβέννας (άγιος Απολλινάριος, άγιος Βιτάλιος, Βαπτιστήριο των Ορθοδόξων κλπ), της Θεσσαλονίκης (άγιος Δημήτριος, Αχειροποίητος, Μονή Λατόμου), Μονή Σινά και αλλού.

Ομάδα 4 :Φαράγγι Λούσιου

Το φαράγγι του Λούσιου είναι από τα σημαντικότερα αξιοθέατα της Αρκαδίας. Είναι ένας τόπος ιδιαίτερα φορτισμένος ιστορικά και θρησκευτικά, μια περιοχή σπάνιας και επιβλητικής φυσικής ομορφιάς, ένα από τα πιο επιβλητικά φαράγγια της Ελλάδας. Επίσης, είναι γνωστό σαν το Άγιο Όρος της Πελοποννήσου, λόγω των πολλών και ιστορικών μοναστηριών, ασκηταριών και εκκλησιών του. Ο μοναστικός βίος ήταν πολύ έντονος στην περιοχή, ειδικά κατά την Τουρκοκρατία.

Το όνομά του ο ποταμός Λούσιος οφείλει στην αρχαία Μυθολογία. Σύμφωνα με αυτήν και όπως αναφέρει και ο περιηγητής Πausanias, ο νεογέννητος Δίας, λούστηκε κρυφά από τον Κρόνο στις πηγές του ποταμού (*Πηγές των Αθανάτων*), από τις νύμφες Νέδα, Αγνώ και Θεισόα. Αργότερα ο ποταμός μετονομάστηκε Γορτύνιος από την πόλη της Αρχαίας Γόρτυνας. Ο Pausanias θεωρούσε μάλιστα το Λούσιο σαν τον πιο κρύο ποταμό του γνωστού του κόσμου.

Ο ποταμός Λούσιος πηγάζει από την περιοχή της αρχαίας Θεισόας και από την κορυφογραμμή των βουνών των Λαγκαδίων, με ψηλότερη κορυφή το Ψηλό Βουνό (1.503μ.). Οι κυριότερες πηγές του βρίσκονται κοντά στο χωριό Καρκαλού, όπου και η θέση της αρχαίας κόμης Θεισόας (η περιοχή ανήκει στο δημοτικό διαμέρισμα Ράδου), και βορειότερα στην περιοχή του χωριού Καλονέρι, όπως και στη γειτονική θέση της εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής. Τα δύο ρεύματα ενώνονται στο χωριό Καρκαλού και

ο Λούσιος στη συνέχεια κατευθύνεται προς τα στενά της Καρκαλούς που αποτελούν το πρώτο τμήμα του φαραγγιού. Η διαδρομή του γίνεται μέσα από ιτιές, λεύκες και λυγαριές. Το ποτάμι περνά δυτικά από τη Δημητσάνα και καταλήγει στον Αλφειό 2.5 χιλ. ΒΔ της Καρύταινας, έχοντας διανύσει 26 χιλιόμετρα και διασχύσει ένα από τα ωραιότερα φαράγγια της χώρας. Το ποτάμι είναι ιδιαίτερα ορμητικό. Ακόμη τους ζεστούς καλοκαιρινούς μήνες έχει μια ροή που φτάνει τα 8-9 κυβικά μέτρα το δευτερόλεπτο.

Στη διαδρομή του ο Λούσιος ποτίζει καλλιεργημένες εκτάσεις, σχηματίζει καταρράκτες και δίνει ζωή στην πανίδα και χλωρίδα της περιοχής. Το φαράγγι έχει άγρια και παρθένα ομορφιά με οργανική και πλούσια βλάστηση που συνδυάζεται ιδανικά με την αγριάδα των κοφτών γκρίζων και απότομων βράχων. Είναι γεμάτο από αείφυλλα και πλατύφυλλα είδη και σε πολλά σημεία από κυπαρίσσια. Οι πλαγιές του είναι γεμάτες από πουρνάρια, γαύρους, δάφνες, βάγια, αγριελιές,

σφεντάμια, αριές, αφάνες, σφάκες, κουτσουπιές, ιτιές, πλατάνια, λεύκες, λυγαριές, μυρτιές, φυλλίκια, ράμινους, οστρυνές, κλήθρες, φτελιές, σορβιές και διάφορα αναρριχητικά φυτά. Ιδιαίτερα την άνοιξη η πλούσια χλωρίδα δίνει ένα πλούτο χρωμάτων και μεθυστικών αρωμάτων σαγηνεύοντας τον επισκέπτη. Τις ανατολικές πλαγιές του και μερικές βορινές σκεπάζουν έλατα που αποτελούν απολήξεις των δασών του Μαινάλου.

Η πανίδα του φαραγγιού είναι πλουσιότατη. Δυτικά των στενών της Καρκαλούς υπάρχει μεγάλη ποικιλία πουλιών, όπως ο

πετροκότσυφας, ο γαλαζοκότσυφας και ο θαμνοψάλτης, καθώς και ερπετά όπως σαύρες και σπιτόφιδα. Στις ομαλότερες περιοχές συχνάζουν κουνάβια, σαΐτες, δεντρογαλιές, οχιές, ξεφτέρια, νυφίτσες, κοράκια, αγριοπερίστερα, βλαχοκιρκινέζια και κάργιες. Στο ποτάμι υπάρχουν βίδρες, που δεν βρίσκουν αρκετά ψάρια, αλλά αρκούνται στα άφθονα καβούρια, όπως και νερόφιδα που κυνηγούν γυρίνους. Στη λεγόμενη άγρια ζώνη υπάρχουν ζώα που αναζητούν καταφύγιο και πουλιά που έρχονται για τροφή. Επίσης, οι συνθήκες του φαραγγιού ευνοούν τις νυχτερίδες που βρίσκουν καταφύγιο στις σπηλιές και τα εγκαταλελειμμένα μοναστηριακά κτίσματα.

Εκτός από τις φυσικές του ομορφιές, το φαράγγι είναι γεμάτο από μονές λαξεμένες πάνω στους βράχους, εκκλησιές, ασκηταριά, ερημητήρια, παλιά γεφύρια και εγκαταλελειμένους μύλους. Στο φαράγγι βρίσκονται η Μονή του Τιμίου Προδρόμου, η Μονή Φιλοσόφου, η Μονή Αιμυαλών, η Μονή Καλαμίου Ατσιόλου και ο Άγιος Ανδρέας Γόρτυνος.

Από το 16ο αιώνα άρχισαν να εμφανίζονται κατά μήκος του Λούσιου ποταμού οι πρώτες βιοτεχνικές εγκαταστάσεις που εκμεταλλεύονται τη δύναμη του νερού. Ήταν ακριβώς η εποχή που ξεκίνησε η οικιστική ανάπτυξη της περιοχής. Με βάση την υδροκίνηση άρχισαν να κατασκευάζονται υδροκίνητες εγκαταστάσεις όπως νερόμυλοι (που άλεθαν κυρίως δημητριακά), μπαρουτόμυλοι, νεροτριβές, βυρσοδεψεία, νεροπρίονα και μαντάνια. Περισσότερες από εκατό υδροκίνητες εγκαταστάσεις, άλλες στις όχθες του ποταμού και άλλες σκαρφαλωμένες στις πλαγιές του φαραγγιού, στη Δημητσάνα, στη Ζάτουνα, στο Ζυγοβίστι, στη Στεμνίτσα και αλλού, συνέτειναν στην οικονομική άνθηση της περιοχής. Από αυτές αξίζει κανείς να επισκεφτεί το συγκρότημα μύλων του Ιωσήφ, κάτω από τη γέφυρα Μπαρμπίνη στο δρόμο Δημητσάνας-Ζάτουνας, τους ιστορικούς

Αντωνοπουλαίικους μύλους στην περιοχή της γέφυρας Κοντού κάτω από το Παλαιοχώρι, το συγκρότημα των εγκαταστάσεων του κεφαλαριού του Αϊ-Γιάννη, τους μύλους στην περιοχή Αγίου Δημητρίου (Σαβαλά) στο δρόμο Δημητσάνας-Στεμνίτσας, τις εγκαταστάσεις στη γέφυρα του Ατσίχολου, τα τρία κτίσματα των εγκαταστάσεων των Μονών Φιλοσόφου και Προδρόμου και τις εγκαταστάσεις κάτω από τη Μονή Καλαμίου. Η επικοινωνία μεταξύ των χωριών, των οικισμών, των μοναστηριών και νερόμυλων γινόταν κυρίως από μονοπάτια και πέτρινα γεφύρια. Στη διαδρομή του Λούσιου υπάρχουν δεκαέξι πετρόχιστα τοξωτά γεφύρια.

Σήμερα φαράγγι του Λούσιου έχει κηρυχθεί αρχαιολογικός χώρος, όπως και χώρος υψηλής οικολογικής προστασίας. Για την ανάδειξη και τη διάσωση της εγχώριας παραδοσιακής βιοτεχνίας που βασιζόταν στην υδροκίνηση λειτουργεί ένα μοναδικό μουσείο, το Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης στον Αϊ Γιάννη της Δημητσάνας. Για την τουριστική αξιοποίηση της περιοχής, τα παλιά μονοπάτια στην περιοχή του φαραγγιού έχουν συντηρηθεί και αποκατασταθεί, έτσι ώστε να διευκολύνουν τη διάβαση στους οδοιπόρους, όπως και την προσπέλαση των αξιοθεάτων.

Η διάσχιση του φαραγγιού είναι μια μοναδική εμπειρία για τον επισκέπτη. Η περιοχή είναι σήμερα πόλος έλξης πολλών επισκεπτών και πεζοπόρων. Οι διαδρομές μέσα από τα αναπλασμένα μονοπάτια καταλήγουν στην Αρχαία Γόρτυνα, κοντά στο χωριό Ελληνικό, που συμπληρώνει τα αξιοθέατα της περιοχής. Η διάσχιση του φαραγγιού μπορεί να ξεκινήσει από τη Δημητσάνα, το κεφαλάρι του Αη-Γιάννη, τη Μονή Προδρόμου, το Ελληνικό και την Αρχαία Γόρτυνα. Μια τυπική διαδρομή ξεκινά από τη νέα Μονή Φιλοσόφου, και ακολουθώντας το μονοπάτι περνά από την παλαιά Μονή Φιλοσόφου, στη συνέχεια κατεβαίνει στον Λούσιο, έπειτα ανεβαίνει στη Μονή Προδρόμου, και τέλος καταλήγει στην Αρχαία Γόρτυνα (διάρκεια 2 ώρες περίπου). ▶

Ο Λούσιος, εκτός από την πεζοπορία, προσφέρεται και για άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Στο παλιό πέτρινο γεφύρι του Ατσίχολου κοντά στην Καρύταινα ξεκινούν από εταιρίες εναλλακτικού τουρισμού οργανωμένες καταβάσεις με rafting και kayak. Άλλες φτάνουν μέχρι τη συμβολή του ποταμού με τον Αλφειό, και άλλες διανύουν τον τελευταίο, προσελκύοντας πολλούς λάτρεις του είδους για αξέχαστες εμπειρίες σε μια φύση μαγευτική και παρθένα.

ΜΑΝΟΥΗΛ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Ο Μανουήλ παλαιολόγος γεννήθηκε το 1350, ανέλαβε το ρολό του αυτοκράτορα της βυζαντινής αυτοκρατορίας το 1391 μετά το θάνατο του πατέρα του Ιωάννη Ε' και το

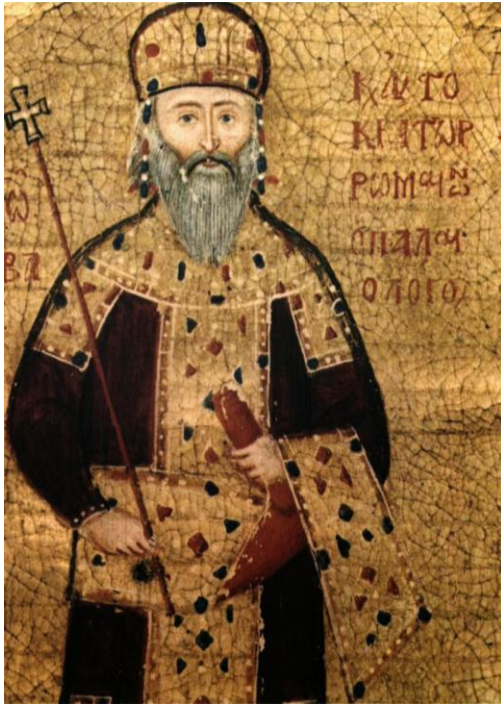
πραξικόπημα του ανιψιού του Ιωάννη Ζ'. Παραλαμβάνοντας από τον πατέρα του την εξασθενημένη αυτοκρατορία σε καθεστώς υποτελείας στους Οθωμανούς αναγκαστικά να βοηθήσει τον Βαγιαζήτ σε στρατιωτικές επιχρίσεις των τούρκων κάτι που σταμάτησε μετά από κάποιες εκρήξεις αστάθειας του σουλτάνου . Συνέπια αυτού υπήρξε η πολιορκία της Πόλης το 1394 η οποία προκάλεσε εντάσεις ανάμεσα στις δυο αυτοκρατορίες για πολλά χρόνια.

Αργότερα μετά την ήτα τον σταυροφόρων το 1396 και την ολοκληρωτική λήξη των προσπαθειών της δύσης ο Μανουήλ διατήρησε την διπλωματική στάση απέναντι στους δυτικούς. Ο κίνδυνος από την προέλαση των τούρκων τον οδήγησε στο να έρθει σε επαφή με τον Λουδοβίκο και να δεχτεί μια πρόσκληση του να πάει στο Παρίσι για να ζητήσει βοήθεια. Προτού φύγει συμφιλιώθηκε με τον Ιωάννη Ζ' και του ανέθεσε την διακυβέρνηση της Κωνσταντινούπολης όσο αυτός θα λείπε. Υστέρα πήρε την οικογένεια του

και την μετέφερε στην περιοχή του Μιστρά για λόγους ασφαλείας και έφυγε για το Παρίσι, παντού τον δεχτήκαν με μεγάλες τιμές. Παρότι όμως ο Μανουήλ είχε μια θετική αντιμετώπιση στην περιοδεία του οι άρχοντες που τον υποδεχτήκαν δεν προσέφεραν κάποια ουσιαστική στρατιωτική βοήθεια παρα μονο κάποιες οικονομικές ενισχύσεις .

Στο χρονικό διάστημα που έλειπε ενημερώθηκε για την ήττα του Βαγιαζήτ από τον Ταμερλάνο στην μάχη της Άγκυρας και τον θάνατο του σουλτάνου . Αυτό προκάλεσε εσωτερικές διαμάχες για την διαδοχή του θρόνου στην οθωμανική αυτοκρατορία τις οποίες ο Μανουήλ εκμεταλλευτικέ προσπαθώντας να οργανώσει μια ευρωπαϊκή εκστρατείας οριστικής εξάλειψης του Τουρκικού κινδύνου. Δύστυχος όμως το παπικό πρόβλημα είχε δημιουργήσει διαμάχες στην δύση η οποία δεν μπορούσε να προσφέρει βοήθεια υπό αυτές τι συνθήκες .

Προς το τέλος της ζωής ο γιος του Ιωάννης Η' συμμετείχε σε μεγάλο βαθμό στις υποθέσεις του κράτους, και παρακούοντας τις συμβουλές του πατέρα του κράτησε επιθετική στάση απέναντι στους τούρκους κάτι που οδήγησε στη νέα πολιορκία της Πόλεως 1422 από τον Μουράτ β που όμως παραιτήθηκε γρήγορα καθώς παρενέβη ο Μανουήλ με διπλωματία. Το 1423 ο Μανουήλ έπαθε ένα εγκεφαλικό επεισόδιο κάτι που σήμανε την λήξη της διακυβέρνησης του ως αυτοκράτορας Λίγο πριν το θάνατό του το 1425 έγινε μοναχός και έλαβε το όνομα Ματθαίος.

Πηγες

Σχολικό βιβλίο ιστορίας δευτέρας λυκείου

https://el.wikipedia.org/wiki/Μανουήλ_Β΄_Παλαιολόγος

Άννα Τσιρώνη

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ : << Το πριγκιπάτο της Αχαΐας>>

Ομάδα : Ιστορίας

Μαθήτριες: Τερπίτσα Δέσποινα , Σταθάκη Μυρτώ

Η κατάκτηση της Πελοποννήσου από τους Φράγκους -Το Πριγκιπάτο της Αχαΐας 1205-1432: Το Πριγκιπάτο της Αχαΐας ήταν ένα κρατίδιο που δημιουργήθηκε από τον Γουλιέλμο Σαμπλίτη κατά την Δ' Σταυροφορία (1205-1210)

στα εδάφη της Πελοποννήσου (Μοριάς), τα οποία μοιράστηκαν σε φέουδα μεταξύ των Φράγκων Σταυροφόρων. Ήταν ένα κραταιό κρατίδιο, υπό την κυριαρχία των Φράγκων, αρχικά υπό την εξουσία του Γουλιέλμου Σαμπλίτη και στη συνέχεια από τους Βιλλεαρδουίνους. Η κατάσταση του πριγκιπάτου άλλαξε πολλές φορές μέχρι το 1452, οπότε και επανήλθε στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία υπό τον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο, μετέπειτα αυτοκράτορα του Βυζαντίου, για να περάσει μετά από λίγο στους Οθωμανούς Τούρκους. (Η πρωτεύουσα του πριγκιπάτου ήταν η Ανδραβίδα. Κύριο λιμάνι του ήταν η Γλαρέντζα (στη θέση Παλαιόκαστρο, δυτικά της σημερινής Κυλλήνης) και σημαντικό του κάστρο ήταν το Χλεμούτσι λίγο πιο νότια.)

Η κατάκτηση και η πρώτη δυναστεία του Σαμπλίτη: Όταν ο Βονιφάτιος ο Μομφερατικός το 1204 κατέκτησε τη Θεσσαλονίκη, κινήθηκε νότια προς τον Ισθμό της Κορίνθου κατακτώντας συνεχώς νέα εδάφη. Στην Πελοπόννησο την ίδια εποχή βρισκόταν ο Γοδεφρείδος Βιλλεαρδουίνος που είχε βγει στην ακτή λόγω θαλασσοταραχής. Όταν ο Βονιφάτιος ο Μομφερατικός το 1205 ξεκίνησε να πολιορκεί το Άργος, ο Βιλλεαρδουίνος έτρεξε προς βοήθειά του και εκεί πρότεινε στον Γουλιέλμο Σαμπλίτη, συμπολεμιστή του Βονιφάτιου, να κατακτήσουν μαζί την Πελοπόννησο, πρόταση με την οποία συμφώνησε και ο Βονιφάτιος, δίνοντάς τους όσα εδάφη θα μπορούσαν να κατακτήσουν εφόσον ήταν υποτελείς του. Ο Βιλλεαρδουίνος είχε ήδη κατακτήσει την Πάτρα και την Ανδραβίδα. Μέσω Πάτρας προχώρησαν στην Ηλεία κι έπειτα στη Μεσσηνία, βρίσκοντας αντίσταση μόνο στην Αρκαδιά. Φτάνοντας κοντά στη Μεθώνη, στον «Ελαιώνα του Κούντουρα» συνάντησαν τον βυζαντινό στρατό (Στη μάχη που έγινε γνωστή ως Μάχη του ελαιώνα του Κούντουρα, οι Φράγκοι πέτυχαν συντριπτική νίκη κατά των Βυζαντινών, και από τότε ο Σαμπλίτης ονομάστηκε πρίγκιπας της Αχαΐας.) Το 1209 ο Σαμπλίτης έμαθε ότι ο μεγαλύτερος αδελφός του Λουδοβίκος πέθανε άτεκνος και έπρεπε να επιστρέψει στη Γαλλία για να πάρει τα δικαιώματά του. Φεύγοντας άφησε στη θέση του ως βάιλο τον ανιψιό του Ούγο Σαμπλίτη, επειδή ο γιος του ήταν ανήλικος. Λίγο αργότερα πέθανε και ο ανιψιός του Ούγος, οπότε το πριγκιπάτο πέρασε στα χέρια του Γοδεφρείδου

Βιλλεαρδουίνου, ο οποίος πήρε τη θέση του Ούγου ως βάλος μέχρι να εμφανιστεί ο κληρονόμος του Γουλιέλμου, Ροβέρτος Σαμπλίτης. Με μηχανορραφία του Γοδεφρείδου όμως, ο Ροβέρτος καθυστέρησε και οι άλλοι ευγενείς αναγνώρισαν αυτόν ως πρίγκιπα της Αχαΐας.

Οι Βιλλεαρδουίνοι : Κατά την εξουσία των Βιλλεαρδουίνων το πριγκιπάτο γνώρισε μεγάλη ακμή.

Οι Βιλλεαρδουίνοι έστησαν νομισματοκοπείο στη Γλαρέντζα κι έκοβαν δικό τους νόμισμα. Ο Βιλλεαρδουίνος αναλαμβάνοντας πρίγκιπας συγκρούστηκε με την Καθολική Εκκλησία δημεύοντας την περιουσία της στην περιοχή και με αυτή έκτισε το Χλεμούτσι. Το 1255 ο τότε πρίγκιπας Γουλιέλμος Β΄ Βιλλεαρδουίνος προσπάθησε να καταλάβει την Εύβοια, αλλά

ξεκίνησε εμφύλιο πόλεμο με τους υποτελείς του τριτημόριους βαρώνους του νησιού και του Δουκάτου των Αθηνών. Το 1259, μετά τη Μάχη της Πελαγονίας, οι Φράγκοι του Πριγκιπάτου νικήθηκαν από τον Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο και αναγκάστηκαν να του παραχωρήσουν κάστρα στη Λακωνία για να ελευθερωθεί ο Βιλλεαρδουίνος. Από τότε το

Πριγκιπάτο, δίνοντας πάτημα στους Βυζαντινούς στην Πελοπόννησο, ξεκίνησε μόνιμα πόλεμο εναντίον τους που τελείωσε μόνο το 1430 με την πτώση του.

Αρχιτεκτονική Λουκαδάκης